

Till
Socialnämnd Öster
Vuxen- och arbetsmarknads-
nämnden

För kännedom
Kommunstyrelsen
Programnämnd Social välfärd
Kommunfullmäktige

Granskning av kommunens flyktingmottagande

Stadsrevisionen i Örebro kommun har genomfört en granskning av om styrning, genomförande och uppföljning av flyktingmottagandet sker på ett ändamålsenligt sätt. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2016.

Det övergripande syftet med granskningen har varit att belysa och bedöma om styrning, genomförande och uppföljning av flyktingmottagandet fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen har visat att Örebro kommun har en god intention och ett stort engagemang i arbetet med flyktingmottagandet. Med anledning av att det anlände ett stort antal ensamkommande barn under hösten 2015 och med anledning av författningsändringar har kommunen valt att organisera sig på ett sätt som tydliggör ansvar och roller i kommunen. Vår bedömning är att organisationsändringarna, trots att de nyligen genomförts, har förenklat arbetet.

Vår sammanfattande bedömning är att det skapats förutsättningar för att flyktingmottagandet sker på ett ändamålsenligt sätt. Vi ser dock allvarligt på att det vid granskningens genomförande inte fanns en färdig och godkänd utredning av samtliga familjehem där ensamkommande barn var placerade.

Stadsrevisionen vill att:

- Socialnämnd Öster redovisar om det fortfarande finns familjehem som inte är utredda och i så fall hur många det rör sig om.
- Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden redogör för om det fortfarande är väntetid för att få delta på samhällsorientering och i så fall hur lång väntetiden är.

Senast den 30 april 2017 önskar Stadsrevisionen svar från Socialnämnd Öster samt Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden på ovanstående frågor samt vilka åtgärder nämnderna har för avsikt att vidta med anledning av synpunkterna i bifogad revisionsrapport.

Örebro 2017-02-09

Britta Bjelle
ordförande

Lena Jansson
2:a vice ordförande

Örebro kommun

**Granskning av kommunens
flyktingmottagande**

Revisionsrapport

KPMG AB

26 januari 2017

Antal sidor: 19

Sofie Tauson

Emma Garpenholt

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
1.1	Svar på revisionsfrågorna	1
1.2	Bedömning och rekommendationer	2
2.	Bakgrund	3
3.	Syfte	3
4.	Avgränsning	4
5.	Revisionskriterier	4
6.	Ansvariga nämnder	4
7.	Metod	4
8.	Projektorganisation	5
9.	Ansvar för mottagandet	5
10.	Granskningsresultat	6
10.1	Organisation	6
10.1.1	Socialnämnd öster	6
10.1.2	Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden	8
10.1.3	Kommentarer	10
10.2	Resurser	11
10.2.1	Kommentar resurser	12
10.3	Mål, riktlinjer och rutiner	12
10.3.1	Kommentarer	13
10.4	Samverkan	13
10.5	Integrering	14
10.5.1	Kommentarer	15
10.6	Statsbidragsåtersökningar och fördelning av medel	15
10.6.1	Kommentarer	16
11.	Svar på revisionsfrågorna	17
11.1	Finns fastställda mål, rutiner och riktlinjer för kommunens flyktingmottagande?	17
11.2	Bedrivs verksamheten i enlighet med mål, rutiner och riktlinjer?	17

11.3	Hur arbetar ansvariga nämnder i syfte att integrera personer med utländsk bakgrund?	17
11.4	Har kommunen tillförlitliga system och rutiner för hantering av statsbidrag och återsökning av bidrag?	18
11.5	Hur sker fördelning av de medel som kommunen erhåller från staten för flyktingverksamheten?	18
12.	Bedömning och rekommendationer	18

1. Sammanfattning

Vi har av Stadsrevisionen i Örebro kommun fått i uppdrag att granska om styrning, genomförande och uppföljning av flyktingmottagandet sker på ett ändamålsenligt sätt. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2016.

Det övergripande syftet med granskningen har varit att belysa och bedöma om styrning, genomförande och uppföljning av flyktingmottagandet fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

1.1 Svar på revisionsfrågorna

Finns fastställda mål, rutiner och riktlinjer för kommunens flyktingmottagande?

Mål för verksamheterna stadgas gemensamt i *En växande kommun med nya möjligheter* (Kommunledningen i Örebros övergripande strategier och budget 2016 med plan för 2017-2018, ÖSB 2016).

Granskningen visar att det finns dokumenterade rutiner och riktlinjer för handläggarna vid såväl avdelningen för ensamkommande barn och unga som för försörjningsstödsenheten. Under året har flera olika omorganisationer genomförts och det finns ett behov av att uppdatera vissa instruktioner efter hur organisationerna ser ut idag.

Bedrivs verksamheten i enlighet med mål och riktlinjer?

I november 2016 fanns ett antal familjehem där ensamkommande barn och unga var placerade, där det saknades en godkänd utredning. Att utredningar av familjehemmens lämplighet inte avslutas inom lagstadgad utredningstid är i strid med gällande regelverk. Under hösten 2015 när ett stort antal ensamkommande barn anlände till kommunen ökade arbetsbelastningen väsentligt och det huvudsakliga syftet var ge barnen tak över huvudet. I det läget låg fokus på att hantera en akutsituation på bästa sätt. I övrigt visar granskningen att verksamheterna i allt väsentligt arbetar i enlighet med mål och riktlinjer.

I verksamheterna har det skett flera och stora omorganisationer. I skeden av omorganisationer tar det tid att skapa struktur och ordning. Ännu fungerar inte allt fullt ut, framförallt gällande SFI och samhällsorientering.

Hur arbetar ansvariga nämnder i syfte att integrera personer med utländsk bakgrund?

Granskningen visar på att nämnderna ser integration som en viktig del i allt arbete som bedrivs. Verksamheterna menar att kommunens ansvar i integrationsarbetet främst ligger i att ge förutsättningar till ett välutvecklat språk som i sin tur kan skapa möjligheter att komma in på arbetsmarknaden, som kan ses som en av nycklarna in i samhället. Därför anses kommunens ansvar i integrationsarbetet främst ligga på skolan, SFI och språkundervisningen.

Det synes finnas ett fungerande samarbete med civilsamhället för att de ensamkommande barnen ska integreras in i samhället.

Har kommunen tillförlitliga system och rutiner för hantering av statsbidrag och återsökning av bidrag?

Granskningen visar att det finns fungerade rutiner för återsökning av statsbidrag både för kostnader kopplade till ensamkommande barn samt flykting och bosättning. Däremot finns en sårbarhet i och med att det är få personer som har kunskap om återsökningsrutinerna. Inom avdelningen för ensamkommande barn och unga saknas också dokumenterade rutinbeskrivningar över förfarandet.

Hur sker fördelning av de medel som kommunen erhåller från staten för flyktingverksamheten?

Kommunstyrelsen ansvarar för alla kommunens bidrag. Nämnderna får sedan äska pengar hos kommunstyrelsen. Det är inget i granskningen som tyder på att verksamheterna inte erhåller de pengar som behövs för att de ska kunna bedriva sin verksamhet.

1.2 Bedömning och rekommendationer

Granskningen har visat att Örebro kommun har en god intention och ett stort engagemang i arbetet med flyktingmottagandet. Med anledning av att det anlände ett stort antal ensamkommande barn under hösten 2015 och med anledning av författningsändringar har kommunen valt att organisera sig på ett sätt som tydliggör ansvar och roller i kommunen. Vår bedömning är att organisationsändringarna, trots att de nyligen genomförts, har förenklat arbetet.

Vår sammanfattande bedömning är att det skapats förutsättningar för att flyktingmottagandet sker på ett ändamålsenligt sätt. Vi ser dock allvarligt på att det inte finns en färdig och godkänd utredning av samtliga familjehem där ensamkommande barn är placerade.

Efter genomförd granskning rekommenderar vi:

- Socialnämnd öster rekommenderas att tillse att familjehemssekreterarna får möjlighet att färdigställa de utredningar av familjehem där barn redan är placerade utan godkännande.
- Örebro kommun står inför en utmaning med anledning av det höga bosättningsantalet som tilldelats dem inför nästa år. Utmaningen är att finna bostad till alla och nämnderna rekommenderas att prioritera denna fråga under nästkommande år.
- Socialnämnd öster rekommenderas, ur ett sårbarhetsperspektiv, att säkerställa att det finns dokumenterade rutiner för återsökning av statsbidrag avseende ensamkommande barn och unga.
- Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas, i omorganiseringsprocessen av SFI och Komvux, att säkerställa respektive roller och ansvar för att skapa en tydlighet i organisationen.

- Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att arbeta för att tydliggöra kommunernas roller och ansvar i denna samverkan avseende samhällsorientering. Utöver detta rekommenderas nämnden att arbeta för att få fram alternativa utbildningslösningar då det är svårt att rekrytera lärare.

2. Bakgrund

Vi har på uppdrag av stadsrevisionen i Örebro kommun granskat om styrning, genomförande och uppföljning av flyktningmottagandet fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

I Örebro kommun har 22,8 procent¹ av befolkningen utländsk bakgrund² och kommunen tar årligen emot flyktingar enligt ett fördelningstal. Att integrera medborgare med utländsk bakgrund är många gånger en stor utmaning för kommuner och andra organisationer. Ovanstående ställer särskilda krav på ansvariga nämnder beträffande utformning och innehåll i den kommunala servicen samt i myndighetsutövningen.

Ansaret för introduktionen för nyanlända flyktingar och andra invandrare förändrades genom etableringsreformen 1 december 2010. Härigenom förändrades ansvarsfördelningen mellan myndigheter och kommuner, där Arbetsförmedlingen tog över samordningsansvaret från kommunerna. Kommunerna har dock ett fortsatt stort ansvar för nyanländas etablering och får fortsättningsvis ersättning från staten.

Granskningen omfattar kommunens ansvar för asylsökande ensamkommande barn och flyktningmottagning enligt lagen om mottagandet av vissa nyanlända invandrare för bosättning.

3. Syfte

Det övergripande syftet med granskningen har varit att belysa och bedöma om styrning, genomförande och uppföljning av flyktningmottagandet fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

Granskningen har utgått från följande revisionsfrågor:

- Finns fastställda mål, rutiner och riktlinjer för kommunens flyktningmottagande?
- Bedrivs verksamheten i enlighet med mål och riktlinjer?
- Hur arbetar ansvariga nämnder i syfte att integrera personer med utländsk bakgrund?
- Har kommunen tillförlitliga system och rutiner för hantering av statsbidrag och återsökning av bidrag?
- Hur sker fördelning av de medel som kommunen erhåller från staten för flyktningverksamheten?

¹ Källa: Örebro kommuns statistikdatabas (2016-11-21)

http://pxweb.orebro.se/pxweb/sv/Befolkning/Befolkning_Bostadsomr%e3%a5de/C222012betj2.px/?rxid=4e390c6f4103-4b31-b2f2-a6238d3087b4

² Utrikesfödd eller född i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Källa: Statiska centralbyrån (SCB)

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat Socialnämnd öster och Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden avgränsat till dess flyktingverksamhet.

5. Revisionskriterier

Revisionskriterier i denna granskning har främst utgjorts av:

- Socialtjänstlagen (2001:453)
- Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl
- Lagen (2016:38) om mottagandet av vissa nyanlända invandrare för bosättning
- Socialtjänstförordningen (2001:937)
- Förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.
- Förordning (2016:39) om mottagande för bosättning av vissa nyanlända invandrare
- Förordning (2010:138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare
- Kommunala mål, riktlinjer och rutiner
- Träffade avtal

6. Ansvariga nämnder

Granskningen avser Socialnämnd öster och Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden.

7. Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av relevanta dokument och rutiner så som t.ex. reglementen, Örebros övergripande strategier och budget 2016, verksamhetsplaner för 2016, ”uppdragsbeskrivning mottagande av nyanländ försörjningsstöd”, checklista ”träffar statsbidrags-återsökning” m.fl.

Som ett led i granskningen har intervjuer genomförts med:

- Ordförande Socialnämnd öster
- Ordförande Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden
- Avdelningschef interna resurser ensamkommande barn och unga
- Enhetschef myndighetsutövning ensamkommande barn och unga
- Ekonomiadministratör ensamkommande barn och unga
- Ekonom socialförvaltningen
- Verksamhetschef försörjningsstöd
- Enhetschef försörjningsstöd
- Samordnare samhällsorientering i samverkan
- Rektor SFI
- Planerare kommunstyrelseförvaltningen

Samtliga intervjuade har getts möjlighet att sakgranska rapporten, vilket har genomförts av alla förutom rektor SFI.

8. Projektorganisation

Granskningen har genomförts av Sofie Tauson, certifierad kommunal yrkesrevisor och Emma Garpenholt, kommunal revisor under ledning av Karin Helin Lindkvist, certifierad kommunal yrkesrevisor och kundansvarig.

9. Ansvar för mottagandet

Den 1 december 2010 trädde lagen (2010:197) om etableringsinsatser i kraft. I samband med den nya lagen förändrades ansvaret för introduktionen för nyanlända flyktingar och andra invandrare. Arbetsförmedlingen övertog det samordnade ansvaret för nyanlända från kommunen i syfte att påskynda och underlätta nyanländas etablering i arbetslivet.

Migrationsverket och Sveriges kommuner har olika ansvar avseende mottagande av de som kommer till Sverige som flyktingar eller asylsökande. Migrationsverket, staten, har det övergripande ansvaret för vuxna människor och familjer som kommer till Sverige som asylsökande. Asylsökande barn och unga under 18 år som kommer till Sverige utan någon vuxen anhörig fördelar Migrationsverket ut ansvaret för boende och gode män på Sveriges kommuner.

Örebro kommuns uppdrag är således att ta emot asylsökande ensamkommande barn som bor kvar i Örebro (anvisningskommun) men även de barn som stannar en kortare tid i avvaktan på att en annan kommun kan ta emot dem (ankomstkommun). Kommunen ansvarar för boende, skolgång och etablering i det svenska samhället. Målet är att ensamkommande barn ska få uppleva en trygg start i Sverige, få kunskaper som hjälper dem till ökad självständighet samt ha en sysselsättning och ett eget boende när de är 21 år.

Asylsökande som beviljas uppehållstillstånd har rätt till etableringsersättning som betalas ut av Försäkringskassan. Etableringsersättningen erhålls när den nyanlände har en etableringsplan hos Arbetsförmedlingen. Etableringsplanen, som normalt ska omfatta aktiviteter på heltid, upprättas av Arbetsförmedlingen tillsammans med den nyanlände och i samverkan med berörda kommuner, myndigheter, företag och organisationer.

I dagsläget har Arbetsförmedlingen ett samordningsansvar för etablering av nyanlända flyktingar och vissa andra invandrare. Kommunerna har dock ett stort ansvar för nyanländas etablering och får ersättning för detta från staten.

Kommunerna ansvarar också för merparten av stödet i samband med mottagandet av ensamkommande barn och för att de ska få det stöd och den hjälp som de behöver i enlighet med socialtjänstlagen. Migrationsverket kompenserar kommunen för kostnader under tiden som barnet är asylsökande samt för barn som fått uppehållstillstånd.

När en asylsökande fått uppehållstillstånd och vill ha hjälp med att hitta en plats i en kommun anvisar Arbetsförmedlingen eller Migrationsverket henne eller honom till en kommun. Sedan den

I mars 2016 är det så kallade kommuntalet som styr hur många som ska anvisas för bosättning och mottagande under året istället för de överenskommelser som tidigare skrevs mellan kommunerna och länsstyrelserna. När det gäller kvotflyktingar är det alltid Migrationsverket som anvisar dem för bosättning till en mottagarkommun. Från den 1 januari 2017 har Migrationsverket hela ansvaret för att anvisa nyanlända för bosättning.³ Förutom dessa anvisningar räknas de flyktingar som har eget boende (EBO) som under året får uppehållstillstånd in i kommunens flyktingmottagande.

Inom en snar framtid kommer dock författningsändringar att ske som innebär att ersättningsnivåerna till kommunerna kommer att ändras och bli mer schablonmässiga samt att asylsökande barn som fyller 18 år flyttas över till Migrationsverkets förläggningar och därmed inte längre är kommunens ansvar. Dessa förändringar beräknas träda i kraft 1 juli 2017.

10. Granskningsresultat

10.1 Organisation

10.1.1 Socialnämnd öster

I Örebro kommun finns två geografiska socialnämnder, öster och väster. I samband med att Örebro under 2015 tog emot ett stort antal ensamkommande barn, beslutade kommunfullmäktige den 15 december 2015 (Ks 1063/2014) att socialnämnd öster skulle ta ett samlat grepp och ansvara för det ansvar och uppgifter för ensamkommande barn som enligt lag åvilar socialtjänsten.

Socialnämnd öster har sammanträden en gång i månaden där budget, information och individärenden tas upp. Förra året ökade antalet ärenden väsentligt, från cirka 30 till 90-100 per sammanträde. Nämnden har en stående informationspunkt på dagordningen där förvaltningen ger en nulägesrapport om flyktingmottagandet i kommunen. Överväganden avseende ensamkommande barn har lyfts från de ordinarie sammanträdena och det har istället satts in extra sammanträden månatligen där de behandlar just överväganden av ensamkommande barn. Vid dessa sammanträden är även utredningsenheten för ensamkommande barn representerade för att svara på allmänna frågor som rör kommunens arbete med målgruppen.

10.1.1.1 Avdelningen för ensamkommande barn och unga

I oktober 2016 fanns det 309 ensamkommande barn i kommunen från 3-4 år och uppåt. De allra flesta barnen är mellan 16 och 17 år. När antalet ensamkommande barn var som flest, under 2015, fanns det cirka 400 barn i kommunen.

I februari och april 2015 lyftes behovet av en förändrad ledningsorganisation för socialförvaltningens interna resurser för ensamkommande barn och unga på arbetsplatsmöte (APT)

³ Migrationsverket, <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-personer-med-uppehallstillstand/Stod-vid-bosattning-.html> (2016-11-11).

och i facklig samverkansgrupp. Behovet av en förändring var föranlett av att verksamheten expanderade till följd av ett allt större mottagande av ensamkommande barn.

Inom avdelningen för ensamkommande barn och unga finns sedan 1 januari 2016 både myndighetsutövning och utförarverksamhet samlad. Tidigare har utföraravdelningen arbetat mot socialtjänstens samtliga områden. De vi har intervjuat anser att arbetssituationen förbättras väsentligt under våren 2016 på grund av den nya organisationen med en samlad avdelning för enbart ensamkommande barn och unga och att de har kunnat ta ett samlat grepp kring placeringar av de unga. För att vara uppdaterade om situationen inom hela verksamheten genomförs regelbundet planerings- och samverkansmöten mellan avdelningens myndighets- och utförarverksamheten.

Myndighetsutövning

De som arbetar med utredningar, rekrytering av familjehem, ekonomi och administration för ensamkommande barn är idag samlade i en utredningsenhet. Utredningsenhetens arbetsgrupp består av en enhetschef, en biträdande enhetschef/ placeringssamordnare, 19 socialsekreterare, två administratörer och två ekonomiadministratörer. Administratörerna ombesörjer bland annat administrativa arbetsuppgifter på enheten, och gör viss dokumentation i IT-systemet Procapita. Ekonomiadministratörerna hanterar också återsökningen av stadsbidrag. Det finns tre arbetsgrupper varav en arbetar med mottagning och utredning av familjehem, där de bland annat utreder och följer upp familjehemmen. Handläggarna vid mottagningsfunktionen avlastar i dagsläget de andra grupperna eftersom det inte anländer lika många ensamkommande barn som under 2015. Varje arbetsgrupp leds i det dagliga arbetet av en erfaren gruppledare.

När det kom ett stort antal ensamkommande barn under 2015 var det främsta målet att ge barnen tak över huvudet. Enhetens huvudsakliga arbete är att följa upp barnens behov samt att barnens behov av en stabil vardag med boende, omsorg och trygghet tillgodoses. Under våren 2016 var det mycket arbete med uppföljningar av barnens placeringar. Uppföljningarna har lett till att det gjordes många omplaceringar till exempel till HVB-hem⁴.

Av vad som framkommer vid granskningen var handläggarna i fas avseende ärendehantering i november 2016 och har hunnit med att utreda och följa upp de barn som inte blev fullständigt utredda vid ankomst. Däremot har de inte hunnit utreda/godkänna alla de familjehem där ensamkommande barn är placerade. I november 2016 var ett antal utredningar färdiga men ännu inte godkända av nämnden och det var fyra utredningar som inte färdigstälts.

Utförarverksamheten

I kommunen finns det fyra HVB-hem, fyra stödboenden och en utslussningsverksamhet. Förutom kommunens egna boenden har kommunen avtal med fyra privata utförare, varav ett inte är inom ramavtal. Avtalen förhandlades fram med bakgrund av att kommunens fördelningstal var 436 barn inför 2016. Då behovet av boendeplatser har minskat kraftigt uppger verksamheten att de kan bli tvungna att betala för boendeplatser som inte nyttas då tre av avtalen löper på fram till maj 2017.

De vi har intervjuat uppger att det rådde en speciell situation under 2015 då de med kort varsel fick starta upp nya boenden. De menar att det har gått bra, tack vare all den värdefull kompetens som

⁴ Hem för vård eller boende

finns i verksamheten. De tillsatte erfarna handledare på varje nystartat boende som har hjälpt till både med rekrytering av personal och i uppstartsarbetet. Handledarna ute på respektive boende har arbetat mycket med att förmedla socialförvaltningens värdegrund och vikten av att värdegrunden är en del av det dagliga arbetet. Inom boenden för ensamkommande barn finns ett förhållningssätt och en pedagogik där det vid uppstart ansågs att det var bättre att "bära" av värdegrunden gick ut i nyöppnade boenden och arbetade tillsammans med nyanställd personal.

Kommunen har arbetat aktivt med att bygga upp en fungerande verksamhet. Det finns en fastställd organisation och boenden som fungerar bra. Nu står de dock inför en komplicerad fas då verksamheten fortsatt måste utvecklas men även avvecklas eftersom det inte anländer lika många ensamkommande barn längre.

Framöver ser verksamheten att det kommer bli färre barn som får uppehållstillstånd och det kommer även att komma färre ensamkommande barn till Sverige. En viktig aspekt är att kommunen måste fortsätta att hålla sig uppdaterade om rådande situation. Det kommer också ske författningsändringar inom en snar framtid och verksamheten har ett stort uppdrag framför sig att lägga upp strategiska planer för att hantera lägre ersättningar.

10.1.2 Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden

Enligt reglementet ansvarar Vuxenutbildnings- och arbetsmarknadsnämnden för kommunens uppgifter i flyktingmottagandet och invandrarservice. Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde ansvara för utbildning avseende bland annat svenskundervisning för invandrare (SFI). Vuxen- och arbetsmarknadsnämndens uppdrag avseende flyktingmottagning avser samhällsorientering, bosättning och SFI.

Ordförande i nämnden betonar att flyktingar inte utpekas som en särskild grupp utan understryker han att vissa grupper i samhället behöver extra stöd och hjälp, däribland nyanlända.

Nämndens ordförande anger att de får den information från förvaltningen som de behöver. De får regelbunden information vid varje sammanträde om hur situationen ser ut i kommunen avseende flyktingar och nyanlända.

10.1.2.1 Försörjningsstödsenheten

Förvaltningen för utbildning, försörjning och arbete (FUFA) består av fyra verksamhetsområden varav försörjning är ett. Försörjning är indelade i sex enheter. Enheten för bosättning och ekonomiskt bistånd för nyanlända är den senast tillkomna enheten, som tillkom i oktober 2016. Ett av enhetens uppdrag är att betala ut så kallad "glappersättning" till de personer som står mellan LMA-ersättning (bistånd enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl.) och etableringsersättning.

Örebro kommuns bosättningstal för 2016 är 265 personer och inför 2017 är bosättningstalet 492 personer. Under 2016 har kommunen lyckats tillgodose en bostad till varje anvisad familj men inför 2017 när bosättningsantalet är så pass mycket högre står verksamheten inför en utmaning. I kommunen har man satt samman en samverkansgrupp bestående av områdeschef, verksamhetschef, enhetschef, ekonom samt det kommunala bostadsbolaget (ÖBO – Örebrobostäder) för att arbeta med dessa frågor. Gruppen har en tät dialog och har möte en gång i

månaden gällande just bostättningsfrågor. Det har också anställts en bostadsstrateg som arbetar med sociala boenden. Bostadsstrategen har ett specifikt uppdrag att etablera kontakt med privata värdar och skapa beredskap för utslussningslägenheter. De som vi har intervjuat uppger att det är ett svårt uppdrag. De menar att de anser sig ha upprättat goda kontakter med privata hyresvärdar men än så länge har det inte resulterat i så många bostäder.

10.1.2.2 SFI

SFI hade vid tidpunkten för granskningen, oktober 2016, 1 100 inskrivna elever varav 200 akademiker som går ett specialanpassat utbildningsspår. Sammantaget är 53 olika språk representerade i SFIs verksamhet.

Komvux inklusive SFI är just nu inne i en omorganiseringsprocess och i januari 2017 är planen att SFI och resten av Komvux kommer att vara lokaliserade i samma lokaler. Detta kommer möjliggöra parallella studier och flexibla studieformer. Örebro kommuns framtidsvision är att utveckla ett vuxenutbildningsnav, "Campus Risbergska" där även yrkesutbildningar ska finnas representerade. I *En växande kommun med nya möjligheter* (Kommunledningen i Örebro övergripande strategier och budget 2017 med plan för 2018-2019) framgår att "Campus Risbergska" ska fortsätta att utvecklas för att möta volymer och behov samt möjliggöra integration, inkludering och tillgänglighet. Verksamheten tycker att det är mycket positivt att kompetens inom SFI och Komvux samlas på ett ställe.

När en person har fått uppehållstillstånd anmäler den sitt intresse att påbörja språkundervisning i svenska på vägledningscenter i Örebro. En handläggare genomför då en kartläggning för att bland annat utreda vilken skolvana personen har, hur länge hon eller han har varit i Sverige och hur personen ser på sin framtid. Kartläggningen skickas till en handläggare på SFI som sedan kallar personen till ett språkbedömningssamtal med en lärare, vilket ska ske senast tre veckor efter ansökan har lämnats in. Läraren bedömer på vilken nivå personen ska börja studera. SFI har löpande intag av elever och vid tidpunkten för granskningen var det ingen kö.

SFI arbetar dels med språket men även med en arbetsmarknadsinriktning och därför utarbetar lärare, arbetskonsulent och elev en individuell plan tillsammans. De vi har intervjuat uttrycker dock att språket är den första nyckeln in i samhället.

Eleverna läser SFI i genomsnitt i cirka 2 år. Nationella prov genomförs regelbundet och resultatet från dessa reglerar vilken nivå eleven fortsätter sin utbildning på.

SFI bedriver en verksamhet med ett "öppet sinne" så länge metoderna grundar sig på vetenskapliga metoder. Exempel på en metod som SFI använder sig av är "Språkverkstaden". Det är en modell där alla pedagogiska hjälpmedel som finns tillgängliga används. Det har även ett sångprojekt där musik och rytm används som ett verktyg i inlärningsprocessen.

10.1.2.3 Samhällsorientering

Samhällsorientering sker i samverkan med alla kommuner i Örebro län utom Lekebergs kommun. Örebro kommun har för tillfället en kanslifunktion i detta samarbete men denna funktion kommer framöver att övergå till Karlskoga kommun. Det finns en gemensam styrgrupp för samhällsorienteringen där representanter från varje kommun deltar. Verksamheten bedrivs till

självkostnadspris, en kostnad på 6 000 kronor per elev som ska täcka bland annat en samordnande tjänst och arbetsmaterial.

Respektive kommun skickar anmälningarna till kansliet som kartlägger hur många individer som är aktuella. Utbildningen förläggs i den kommun där flest individer för det specifika utbildnings-tillfället bor.

Utbildningen sker en dag i veckan i tio veckor, sammanlagt 60 timmar. Syftet med utbildningen är att informera om det svenska samhället och undervisningen sker i form av dialog. Enligt personalen är det demokratiska samhället ett totalt främmande koncept för många av eleverna. De kan inte tolka och förstå den svenska koderna och därför är det viktigt att utbildningen sker i dialog med eleverna. Under utbildningen ska det genomföras ett studiebesök, för tillfället har de ett samarbete med det kommunala bostadsbolaget i Örebro (ÖBO).

Samhällsorientering initieras när en person fått uppehållstillstånd. Det har under 2016 varit kö till denna verksamhet vilket har gjort att eleverna oftast har startat sin SFI-utbildning innan de fått genomgå samhällsorienteringen. Detta har medfört att elever på SFI får göra uppehåll i utbildningen för att genomföra samhällsorientering under tio veckor. Vid våra intervjuer framkom att från SFI-verksamheten fanns önskemål om att samhällsorientering ska vara genomförd innan SFI påbörjas.

10.1.3 Kommentarer

Det är viktigt att familjehemssekreterarna får möjlighet att skyndsamt utreda de familjehem där barn redan är placerade utan godkännande av nämnden. Nämnden har idag inte kännedom om de familjehemmen är lämpliga och har förutsättningar att ge den unge vad den behöver. Vi ser allvarligt på att det därmed riskeras att barnet inte får sina behov tillgodosedda.

Utifrån vad granskningen visar kan vi konstatera att Örebro kommun har omorganiserat sig utefter den aktuella situationen i kommunen för att ta ett mer samlat grepp och lagt det övergripande ansvaret avseende ensamkommande barn på socialnämnd öster.

Granskningen har visat att Örebro kommun, precis som de flesta kommuner i Sverige, hade en ansträngd arbetssituation under hösten 2015 med anledning av det stora antal ensamkommande barn som anlände till Sverige. För att få ett samlat grepp och kvalitetssäkra arbetet inom kommunen har en omorganisation genomförts där en separat verksamhet för ensamkommande barn och unga bildats. Genom att samla hela verksamheten för ensamkommande barn i en avdelning har risken minimerats för att ärenden ska falla mellan stolarna vilket var en riskfaktor i den tidigare organisationen då utföraravdelningen arbetade gentemot flera olika chefer inom socialtjänsten.

Granskningen har visat att även inom verksamheten försörjning har det skett en omorganisation för att samla kompetenser och i oktober 2016 bildades enheten *Bosättning och ekonomiskt bistånd för nyanlända*.

Örebro kommun står inför en utmaning med anledning av det höga bosättningsantalet som tilldelats kommunen nästa år. Utmaningen är att finna bostad till alla och Örebro kommun rekommenderas därför att prioritera denna fråga under nästkommande år.

Granskningen visar att samverkan mellan kommuner gällande utbildning i samhällsorientering är komplicerad. Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas därför att arbeta för att tydliggöra kommunernas roller och ansvar i denna samverkan.

Granskningen visar att SFI-verksamheten är mitt i en omorganisation där Komvux och SFI kommer att vara samlade vilket vi ser positivt på. Verksamheten synes ha ett starkt engagemang och nytänkande när det gäller att använda olika moderna metoder.

Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas, i omorganiseringsprocessen, att tydliggöra respektive roller och ansvar för att skapa en organisation där respektive aktör känner till sitt eget och andra aktörers uppdrag och ansvar i organisationen.

10.2 Resurser

Med anledning av den höga arbetsbelastning som rådde under hösten 2015 anställde socialförvaltningen administratörer och så kallade transportörer. Transportörerna har underlättat socialsekreterarnas arbete väsentligt då transportörerna har till uppgift att transportera ensamkommande barns och ungas tillhörigheter mellan olika bostäder och platser i samband med att de tilldelas en anvisningskommun. Administratörer utför vissa administrativa uppgifter som t.ex. bokningar och skrivarbeten med mera.

Vad granskningen visar har det inte förekommit några större problem att rekrytera och/eller behålla kompetent personal. Inom utredningsenheten för ensamkommande barn och unga är samtliga 19 handläggare utbildade socionomer. Enligt uppgift har det inte varit svårt att rekrytera socionomer till enheten. Det är många socialsekreterare från andra enheter inom kommunen som har sökt sig till den nya avdelningen för ensamkommande barn och unga. Flera av dessa har dock inte erfarenhet av att arbeta med målgruppen eller barnavårdsärenden och har behövt stöd i stort och smått från respektive gruppledare.

Under det senaste året har det anställts cirka 50 – 60 personer till kommunens boendeverksamhet för ensamkommande barn. För att arbeta på boendena krävs två års eftergymnasial utbildning och det är en stor spridning av kompetenser (behandlingsassistenter, fritidspedagoger, socialpedagoger och socionomer). Alla föreståndare, utom en, har tidigare arbetat som föreståndare så det har hela tiden funnits kompetent och erfaren personal i deras verksamhet. Avdelningschefen bedömer att personalen på kommunens boenden kommer att vara eftertraktade inom kommunen eller i andra organisationer om och när de behöver dra ner på personal på grund av att det inte kommer lika många ensamkommande barn längre.

Den största utmaningen samhällsorienteringen står inför är bristen på lärare. Målet är att utbildningen ska ske på individernas modersmål vilket gör att lärarna ofta är modersmålslärare. Verksamheten uppger att det är svårt att "få loss" en lärare en dag i veckan för att genomföra utbildning i samhällsorientering. Det har anställts en arabisktalande lärare som endast arbetar med samhällsorientering men det saknas lärare i flera språk, vilket gjorde att det vid tillfället för granskningen var kö till denna verksamhet.

För att lösa problemen med brist på lärare diskuteras möjligheter att ha distansutbildning eller att köpa tolktjänster.

Verksamheten anser att distansutbildning borde utvecklas mer då det inte räcker att endast ha en arabiskt talande lärare anställd. Katrineholms kommun utför en distansutbildning som de även säljer till andra kommuner men den täcker inte heller alla aktuella språk.

10.2.1 Kommentar resurser

Granskningen visar att socialnämnd öster har sett till att resurserna inom verksamheten används på rätt sätt genom att rekrytera ett antal transportörer och administratörer. Det har lett till att socialsekreterarna kan fokusera på sina kvalificerade arbetsuppgifter.

Granskningen visar att det föreligger svårigheter att rekrytera lärare till samhällsorienteringen. Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att utreda möjlighet till andra utbildningslösningar.

10.3 Mål, riktlinjer och rutiner

Mål för verksamheterna stadgas gemensamt i *En växande kommun med nya möjligheter* (Kommunledningen i Örebro:s övergripande strategier och budget 2016 med plan för 2017-2018, ÖSB 2016). I ÖSB 2016 fastställs fyra strategiska områden med delmål. De strategiska områdena är hållbar tillväxt, människors egenmakt, barns och ungas behov samt trygg välfärd.

I ÖSB 2016 fastslås avseende flyktingmottagandet att:

- Örebro kommun ska ta sitt ansvar och se till att människor som har flytt från krig och fått beslut på att de kan stanna i Sverige får en bra start i det nya landet.
- Arbetet med att skapa bra förutsättningar för ensamkommande flyktingbarn ska fortsätta. Det handlar bland annat om att ordna bra boende, men också att se över förutsättningarna inom skolan och överförmyndarnämnden.
- Vuxam ska fortsätta att erbjuda en vidare undervisning i svenska språket kombinerat med relevant arbetspraktik. Det finns ett behov av att kommunen tar ett samlat grepp kring de personer som kommit till Sverige för en längre tid sedan men som ännu inte har den språkkunskap som krävs för att kunna fungera på arbetsmarknaden.

Avdelningen för ensamkommande barn har många rutiner och handlingsplaner som de arbetar efter. Alla ligger samlade i socialtjänstens handbok eller under en gemensam mapp för avdelningen för ensamkommande barn och unga. Exempelvis finns rutiner för hot och våld, drog- eller alkoholpåverkan, om barn avviker, trakasserier, vem de ska vända sig till om något oförutsett händer på boenden utanför kontorstid, läkemedelshantering, vem som gör vad när en ungdom placeras vidare i boendekedjan.

När det gäller myndighetsutövningen finns samma rutiner i handboken som för övrig individ- och familjeomsorg. Dessutom finns rutiner för exempelvis ensamkommande barn som har barn, hur verksamheten hanterar barn vars föräldrar kommer hit via anknytning samt annat som specifikt rör målgruppen.

Det finns gemensamma rutiner och processkartor för hela processen från det att ett barn anländer till Örebro kommun till det att barnet skrivs ut och inte längre behöver deras insatser. I dagsläget pågår ett revideringsarbete av dessa då flera dokument behöver uppdateras eftersom det har skett vissa förändringar i organisationen.

Utredningsenheten för ensamkommande barn och unga arbetar utifrån BBiC-metoden⁵ innehållande modeller och arbetsmetoder som är välinarbetade. Enhetschefen uppger att det pågår ett samarbete avseende ett kvalitetsledningssystem inom hela förvaltningen social välfärd. Med anledning av att Inspektionen för vård och omsorg (IVO) påtalat en avsaknad av ett kvalitetssäkringsarbete har enheten valt att införa ett eget systematiskt kvalitetsarbete. IVO kräver att alla HVB-hem ska ha ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Avdelningen för ensamkommande barn och unga har därför inte kunnat invänta social välfärds gemensamma ledningssystem utan har därför valt att utforma ett eget i väntan på detta.

När det gäller bosättningsuppdraget finns det rutiner och checklistor och verksamheten framhäver att det är viktigt med rutiner då verksamheten har vuxit snabbt och att det då är ännu viktigare att alla arbetar likartat.

10.3.1 Kommentarer

För handläggarna inom försörjningsstödssenheten finns riktlinjer och rutiner som kontinuerligt revideras, vilket är en förutsättning för att medarbetarna ska arbeta likartat.

Vår bedömning är att det finns dokumenterade rutiner och riktlinjer för handläggarna vid såväl avdelningen för ensamkommande barn och unga som för försörjningsstödssenheten. Under året har fler olika omorganisationer genomförts och det finns ett behov av att uppdatera vissa instruktioner efter dessa. Vi rekommenderar socialnämnd öster och vuxen- och arbetsmarknadsnämnden att tillse att revidering sker av aktuella dokument.

10.4 Samverkan

Inom verksamheterna som arbetar med nyanlända finns ett behov av samverkan kring många frågor både internt i kommunen och med andra myndigheter. Granskningen har visat på flera goda exempel på samverkan.

Det finns en förvaltningsövergripande styrgrupp vid namn REMO (rekrytering och mottagning) i syfte att rekrytera gode män, kontaktpersoner och familjehem. Det är en samordnande grupp som har gemensamma utbildningskvällar samt aktiviteter för uppdragstagarna. De arbetar bland annat med strategier för reklam, tips och idéer.

Vid flertalet intervjuer uppger de vi har intervjuat att Örebro kommun har god samverkan med andra myndigheter såsom Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och Försäkringskassan. För att göra processerna smidigare för den nyanlände har det under två år pågått ett pilotprojekt med ett

⁵ BBiC - Barns behov i centrum. BBiC ska stärka barnperspektivet och delaktigheten för barn och unga. BBiC utgår från barnets behov och ger den sociala barn- och ungdomsvården en enhetlig och evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande och uppföljning.

Källa: Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/barnochfamilj/bbic> (2011-11-11)

mindre antal kommuner (mötesplats) som innebär att alla statliga myndigheter ska vara representerade under ett och samma tak. Örebro kommun kommer att delta i en utvidgning av projektet från januari 2017.

Kommunen har även god samverkan med Länsstyrelsen som har det samordnade ansvaret för flyktingmottagandet. De träffas regelbundet tillsammans med kranskommunerna, Arbetsförmedlingen och Migrationsverket. I övrigt finns det ett integrationsråd som landshövdingen leder. Integrationsrådet har ett brett perspektiv där även näringslivet är representerat.

Örebro kommun har även kontakt med andra kommuner såsom Västerås, Linköping och Uppsala och de uppger att samverkan med andra kommuner är mycket värdefullt i integrationsarbetet av flyktingar.

Inom Örebro kommun finns en prognosgrupp som har till uppgift att hålla sig uppdaterad om hur situationen ser ut i länet, nationellt men även internationellt. Syftet med denna grupp är att vara proaktiva och ha en föräning om vad kommunen kan komma att ställas inför. I denna grupp finns representanter från bosättningsenheten, enheten för ensamkommande barn och unga, lokalförsörjning, servicecenter, SFI - Komvux, Perrongen (kartläggningsenheten inom skolan), grundskolan, gymnasiet och statistiker.

Under hösten 2015 när de anlände ett stort antal ensamkommande barn till kommunen byggdes det upp en stabsfunktion för att samordna kommunens arbete i det akuta skedet. Den består av samma personer som prognosgruppen samt kommunikations- och säkerhetschefen. Funktionen ligger nu vilande men kan återupptas om det blir en liknande situation igen.

10.5 Integrering

I Örebro kommun finns något som kallas Kom-jobb vars syfte är att fungera bättre än de traditionella praktikplatserna. Istället för en praktikplats där man fortsätter att leva på försörjningsstöd så får man en lön. Ordförande i vuxen- och arbetsmarknadsnämnden betonar vikten av att känna sig behövd i samhället och att göra nytta är en viktig pusselbit i integrationsarbetet.

Vad granskningen visar finns ett utvecklat samarbete med det civila samhället. Det finns mål kring samverkan i Örebro kommuns övergripande strategier och budget. Även i enheten för ensamkommande barns verksamhetsplan för 2016 finns mål avseende samverkan. Verksamheten uppger att de har en god samverkan med det civila samhället och att de upplever ett stort engagemang från så väl privatpersoner, organisationer som föreningar. Boendena arbetar aktivt och strukturerat med integration och etablering, bland annat arbetar de med ett pedagogiskt material som heter "hitta rätt"⁶. Kommunen kan även dela ut föreningsbidrag för mer riktade insatser olika föreningar i kommunen vill genomföra för de ensamkommande barnen.

⁶ "Hitta rätt" är ett material för ensamkommande barn som består av 100 arbetsblad med diskussionsfrågor, praktiska uppgifter, förslag på utflykter och aktiviteter m.m. Det är en metod som bygger på aktivt lärande, gör ungdomarna delaktiga i sin utveckling mot ett självständigt liv.
Källa: "Hitta rätt – ett material för dig som arbetar med ensamkommande ungdomar" (publicerad 8 december 2015)

De ensamkommande barnen kan även få bidrag av kommunen för att kunna engagera sig i någon förening. Ensamkommande barn boendes i familjehem får information förmedlat till sig via sina gode män för att ges möjlighet att komma i kontakt med föreningslivet.

10.5.1 Kommentarer

Granskningen visar på att nämnderna ser integration som en viktig del i allt arbete som bedrivs. Synen på kommunens ansvar i integrationsarbetet ligger främst på att ge möjligheter till ett välutvecklat språk som i sin tur kan skapa möjligheterna att få ett arbete som kan ses som en av nycklarna in i samhället. Därför anses kommunens ansvar i integrationsarbetet främst ligga på skolan, SFI och språkundervisningen.

Det finns ett fungerande samarbete med civilsamhället för att de ensamkommande barnen ska integreras in i samhället.

10.6 Statsbidragsåtersökningar och fördelning av medel

Det finns två ekonomiadministratörer på avdelningen för ensamkommande barn och unga som ansvarar för arbetet med återsökningen av statsbidrag varav en av dem har arbetat med detta i många år.

De vi har intervjuat menar att ärendehanteringens har blivit mycket enklare när den gemensamma avdelningen för ensamkommande barn och unga bildades. Ekonomiadministratörerna har möjlighet att hålla sig uppdaterade om ärendena genom att de har behörighet till IT-systemet Procapita men också genom att de har regelbundna möten med handläggarna för att få relevant information för att de kunna genomföra korrekta statsbidragsåtersökningar. Administratörerna har också tillgång till Migrationsverkets e-tjänster och erhåller därigenom all väsentlig information från deras databas.

Örebro kommun är både ankomstkommun och anvisningskommun. I arbetet med återsökningar av statsbidrag är det viktigt att vara uppdaterad kring vilka individer som anvisats Örebro kommun och vilka som kommer till Örebro i vänta på anvisning från Migrationsverket. I dagsläget finns två överenskommelser med Migrationsverket, en på 90 platser för barn som fått permanent uppehållstillstånd (PUT), som upphör att gälla sista december, och en på 50 platser för asylsökande barn och unga som upphör att gälla sista mars.

Schablonansökningar utifrån överenskommelser är relativt enkla att utföra. Administratören kontrollerar vilken överenskommelse som gäller (PUT eller asyl) och lägger in individens uppgifter i ansökningsformuläret. För ärenden utöver överenskommelserna återsöks ersättning för faktiska kostnader. Ensamkommande barn som vårdas i enlighet med lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) "lyfts utanför" överenskommelserna för att kunna söka ersättning utifrån faktiska kostnader då denna typ av placering är kostsam.

<https://skl.se/integrationsocialomsorg/asyllochflyktningmottagandeintegration/idebankforintegrationsarbetet/barnungafamiljochskola/integrationbarnungaochfamilj/hittarattettmaterialfordigsomarbetarmedensamkommandeungdomar.7523.html>

Det finns inte någon dokumenterad rutin gällande återsökning av statsbidrag för ensamkommande barn. Administratörerna som återsöker ersättningarna menar att de båda har full kontroll över hanteringen. Socialsekreterarna har en dokumenterad checklista för vilken information de ska ta med på veckomötet med administratörerna. Enligt uppgift har kommunen fått få avslag på ansökningar avseende ensamkommande barn vilket kan ses som ett kvitto på att arbetet håller en viss kvalitet.

Ärendehantering gällande statsbidragsåtersökning har tidigare varit ansträngd. Innan sommar 2015 var det 119 ensamkommande barn i kommunen och mellan augusti och december 2015 anvisades 224 ensamkommandebarn till Örebro kommun. Kommunen tog under samma period även emot 308 ankomstbarn. Av dessa 308 ankomstbarn anvisades 284 vidare till andra kommuner. Denna kraftiga ökning av individer gjorde att arbetet med återsökningar släpade efter och först i juni 2016 hade samtliga återsökningar för 2015 skickats till Migrationsverket.

Örebro kommun är tillsammans med Motala kommun, Stockholms Stad, Göteborgs Stad och Malmö Stad med i Migrationsverkets projekt kring återsökning av statsbidrag. Projektet handlar om att vissa delar i återsökningsprocessen ska bli digitala 2017 men det återstår fortfarande en del frågetecken och fram till dess får återsökningsansökningar ske på papper.

När det gäller statsbidragsåtersökning samverkar Örebro kommun med Västerås och Norrköping i omställningsarbetet. Norrköpings kommun är organiserad som Örebro kommun så de har ett nära samarbete.

Det är en ekonomiadministratör inom förvaltningen för arbete, utbildning och försörjning som ansvarar för återsökningar av statsbidrag för flyktingmottagning och bosättning. Ekonomiassistenten kommer att flyttas till ekonomiavdelningen inom kommunstyrelseförvaltningen. De vi har intervjuat bedömer att detta kommer att minska sårbarheten i verksamheten. Till stöd för hanteringen av återsökningar av statsbidrag finns dokumenterade rutinbeskrivningar.

Den senaste tiden har det varit en eftersläpning av ärenden gällande återsökning av statsbidrag vilket uppges inte bero på förvaltningens handläggning utan på att Migrationsverkets handläggningstider är långa.

I Örebro kommun sker fördelning av medel utifrån rambudget och det går inte att se en koppling till exempelvis beläggning. Erhållna medel från återsökningarna redovisas på ett balanskonto under kommunstyrelsen. Respektive verksamhet får därefter äska medel från kommunstyrelsen. Detta kommer att gälla fullt ut från och med 2017. I dagsläget tillfaller vissa bidrag den återsökande verksamheten, främst extra ordinära kostnader.

10.6.1 Kommentarer

Av vad som framkommit vid granskningen finns fungerade rutiner för återsökning av statsbidrag både för kostnader kopplade till ensamkommande barn samt flyktingmottagning och bosättning. Däremot finns en sårbarhet i och med att det är få personer som har kunskap om återsökningsrutinerna. Inom förvaltningen för utbildning, arbete och försörjning minimeras risken genom att det finns dokumenterade rutiner och det kommer stärkas upp ytterligare genom att ekonomiadministratören kommer att byta förvaltning, där det finns ytterligare personer som arbetar

med liknande uppgifter. Inom avdelningen för ensamkommande barn och unga finns däremot en viss sårbarhet då det saknas dokumenterade rutinbeskrivningar.

Socialnämnd öster rekommenderas att säkerställa att det finns rutiner för återsökning av statsbidrag avseende ensamkommande barn och unga för att minimera risken för sårbarhet för personalgruppen i verksamheten.

11. Svar på revisionsfrågorna

11.1 Finns fastställda mål, rutiner och riktlinjer för kommunens flyktingmottagande?

Mål för verksamheterna stadgas gemensamt i *En växande kommun med nya möjligheter* (Kommunledningen i Örebros övergripande strategier och budget 2016 med plan för 2017-2018, ÖSB 2016). I ÖSB 2016 framkommer fyra strategiska områden med delmål. De strategiska områdena är hållbar tillväxt, människors egenmakt, barns och ungas behov samt trygg välfärd.

Respektive verksamhet har tagit fram rutiner och riktlinjer som revideras regelbundet. Granskningen visar att det finns dokumenterade rutiner och riktlinjer för handläggarna vid såväl verksamheten för ensamkommande barn som för försörjningsstödsenheten. Under året har fler olika omorganisationer genomförts och det finns ett behov av att uppdatera vissa instruktioner efter hur organisationerna ser ut idag.

11.2 Bedrivs verksamheten i enlighet med mål, rutiner och riktlinjer?

I november 2016 fanns ett antal familjehem där ensamkommande barn och unga var placerade, där det saknades en godkänd utredning. Att utredningar av familjehemmens lämplighet inte avslutas inom lagstadgad utredningstid är i strid med gällande regelverk. Under hösten 2015 när ett stort antal ensamkommande barn och unga anlände till kommunen ökade arbetsbelastningen väsentligt och det huvudsakliga syftet var ge barnen tak över huvudet. I det läget låg fokus på att hantera en akut situation på bästa sätt. I övrigt visar granskningen på att verksamheterna i allt väsentligt arbetar i enlighet med mål och riktlinjer.

I verksamheterna har det skett flera och stora omorganisationer. I skeden av omorganisationer tar det tid att skapa struktur och ordning. Ännu fungerar inte allt fullt ut, framförallt gällande SFI och samhällsorientering.

11.3 Hur arbetar ansvariga nämnder i syfte att integrera personer med utländsk bakgrund?

Granskningen visar på att nämnderna ser integration som en viktig del i allt arbete som bedrivs. Synen på kommunens ansvar i integrationsarbetet ligger främst på att ge möjligheter till ett välutvecklat språk som i sin tur kan skapa möjligheterna att få ett arbete som kan ses som en av

nycklarna in i samhället. Därför anses kommunens ansvar i integrationsarbetet främst ligga på skolan, SFI och språkundervisningen.

Det synes finnas ett fungerande samarbete med civilsamhället för att de ensamkommande barnen ska integreras in i samhället.

11.4 Har kommunen tillförlitliga system och rutiner för hantering av statsbidrag och återsökning av bidrag?

Granskningen visar att det finns fungerade rutiner för återsökning av statsbidrag både för kostnader kopplade till ensamkommande barn samt flyktingmottagning och bosättning. Däremot finns en sårbarhet i och med att det är få personer som har kunskap om återsökningsrutinerna. Inom enheten för ensamkommande barn saknas också dokumenterade rutinbeskrivningar över förfarandet.

11.5 Hur sker fördelning av de medel som kommunen erhåller från staten för flyktingverksamheten?

Kommunstyrelsen ansvarar för alla kommunens bidrag. Nämnderna får sedan äska pengar hos kommunstyrelsen. Det är inget i granskningen som tyder på att verksamheterna inte erhåller de pengar som behövs för att de ska kunna bedriva sin verksamhet.

12. Bedömning och rekommendationer

Granskningen har visat att Örebro kommun har en god intention och ett stort engagemang i arbetet med flyktingmottagandet. Med anledning av att det anlände ett stort antal ensamkommande barn under hösten 2015 och med anledning av författningsändringar har kommunen valt att organisera sig på ett sätt som tydliggör ansvar och roller i kommunen. Vår bedömning är att organisationsändringarna, trots att de nyligen genomförts, har förenklat arbetet.

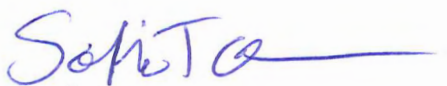
Vår sammanfattande bedömning är att det skapats förutsättningar för att flyktingmottagandet sker på ett ändamålsenligt sätt. Vi ser dock allvarligt på att det inte finns en färdig och godkänd utredning av samtliga familjehem där ensamkommande barn är placerade.

Efter genomförd granskning rekommenderar vi:

- Socialnämnd öster rekommenderas att tillse att familjehemssekreterarna får möjlighet att färdigställa de utredningar av familjehem där ungdomar redan är placerade utan godkännande.
- Örebro kommun står inför en utmaning med anledning av det höga bosättningsantalet som tilldelats dem inför nästa år. Utmaningen är att finna bostad till alla och nämnderna rekommenderas att prioritera denna fråga under nästkommande år.

- Socialnämnd öster rekommenderas, ur ett sårbarhetsperspektiv, att säkerställa att det finns dokumenterade rutiner för återsökning av statsbidrag avseende ensamkommande barn och unga.
- Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas, i omorganiseringsprocessen av SFI och Komvux, att säkerställa respektive roller och ansvar för att skapa en tydlighet i organisationen.
- Vuxen- och arbetsmarknadsnämnden rekommenderas att arbeta för att tydliggöra kommunernas roller och ansvar i denna samverkan avseende samhällsorientering. Utöver detta rekommenderas nämnden att arbeta för att få fram alternativa utbildningslösningar då det är svårt att rekrytera lärare.

Datum som ovan
KPMG AB

Sofie Tauson
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Emma Garpenholt
Kommunal revisor